

מאוצרות הפרשה

נחמו נחמו עמי

הגאון רבי מנחם מנדל חודורוב זצ"ל, מרבני ארה"ב, מזמין את כולנו למסע אל תוככי הרהורי – ליבו שעלו בנפשו לקראת שבת נחמו: "...ושוב אנו עומדים היום בשבתא דנחמתא, וקוראים במנגינה הלבבית את דברי נביאנו – מנחמונו "נחמו נחמו עמי" ואני עומד שקוע בהרהורי ורעיונותי ובין לא אוכל – במה עלינו להתנחם.

אני חושב, הוגה ורוצה להבין את סוד נחמתנו, אבל רחוק הוא מבינת, ומנקרת במוחי השאלה: איה הוא מקור נחמתנו, ואיך אנו מתנחמים? במה נשתנה שבת זו מהשבת הקודמת, המסמלת את פורענותה של האומה הישראלית, בחייה הגלותיים ושבה הרבינו תאניה ואניה על חורבן ארצנו וגלות עמינו? כלום כבר אמר מלאך המשחית לצרותנו ד'?"...

"אבל המעמיק לחדור לתוך-תוכה של הנשמה הישראלית, מתגלית לפניו תופעה בלתי רגילה מתכונת הנפש של עמנו: שונה הוא עם-ישראל משאר העמים לא רק בחייו והרגליו, אלא גם במהלך מחשבותיו ותכונותיו".

כאן הוא ממשיך לתאר כיצד "האור והחושך", "הבכיה והשמחה" משמשים בערבוביה בחיי עם ישראל ואין להתייחס להופעתן כ"תוצאה מקרית רגעית". ובמילים פשוטות: אתה לא מתאבל בשבת-חזון בגלל שאתה ר' אלמוני בדיוק עצוב עכשיו, ואתה לא מתנחם בשבת-נחמו בגלל שאתה ר' אלמוני בדיוק שמח עכשיו. הרעיון הוא הרבה יותר גדול ומקיף: בשבת חזון אתה מתחבר לאבל של "כלל ישראל" ובשבת נחמו אתה מתחבר לנחמה של "כלל ישראל". האבל והנחמה הם מושגים מרכזיים בחיינו כעם, ואותם אנו חווים בימים אלו. ובלשונו: בשבת חזון נקבעה בכיה לדורות. אבל אפילו אם במקרה עלינו לשמוח בשבת זו של אותה השנה, מפני איזו הופעה משמחת שהאירה את החשכה הגלותית לרגע, בכל זאת עלינו לנהוג בה כל דיני האבלות הנהוגים – מפני שהיא הוטבעה בנפשנו פנימה..."

"ולהיפך, שבת-נחמו נקבעה לדברי נחמה ושמחה יתירה בשביל תקוות הגאולה של אחרית הימים, וגם אם במקרה נתקדרו שמי חיינו הגלותיים וצרה גדולה באה עלינו ח"ו, בכל זאת, אסור לנו לבטל את שמחת הגאולה המסמלת לנו את התחדשות חיינו".

בשבת נחמו תרפ"ט היה הישוב היהודי הקטן בארץ על סיר רותח ומבעבע. בשבת שלאחר מכן "נהרות דם שטפו וזרמו ברחובות ארצנו הקדושה, ועשרות מגדולי התורה של תלמידי ישיבת חברון ובחירי הבנים הבונים של ארץ מחמדנו, נרצחו ונהרגו בידי מרצחים ופראי – אדם הצמאים לדם" – וכי אז לא קרא "נחמו" ובגטאות? ובמחנות? המצב הזמני לא השפיע על הנחמה הגדולה המובטחת לנו אליה אנו מתחברים בשבת קדושה זו!!! (מוסף שבת קודש יתד נאמן)

לא תחמוד... וכל אשר לרעך (ה, יח)

דרש רבי יעקב גלינסקי זצ"ל: יסוד גדול בהנהגת חיינו, יכולים אנו ללמוד מאריכות הלשון "לא תחמוד בית רעך לא תחמוד אשת רעך ועבדו ואמתו ושורו וחמורו וכל אשר לרעך". אם הכתוב מסיים "וכל אשר לרעך", הרי הכל בכלל, ומדוע מפרט בתחילה בית, עבד, שור וחמור? אלא, באה התורה ללמדנו לקח מיוחד ב"וכל אשר לרעך":

אדם חומד את בית רעהו, פנטהאוז, וילה, גינה, מכונית מפוארת, שטיחים מקיר לקיר, מטבח אמריקאי... מדוע לי אין?! האם הוא מוכשר או נעלה ממני? אין זה הוגן, היכן היושר?! ועונים לו: הירגע, אתה צודק, אבל מצד שני אין זה צודק שתקבל רק את הוילה והמכונית שלו, ויחד עם זאת תשאיר ברשותך את הבריאות הטובה, את המידות הטובות, את המשפחה המאושרת, את השלווה שבביתך... אם ברצונך – קום והתחלף עמו כליל. קומפלט. קח את המכונית שלו עם האולקוס, וכאבי הראש עם הימרה נכסים מרבה דאגה: יומם ולילה, עם הצרות מבית רח"ל, עם המזג הרע והתפרצויות החמה, הכל בכל. ואם אתה עדיין מוכן, אות הוא שאיך יודע את מצבו. וזהו שנאמר 'לא תחמוד בית רעך ושורו וחמורו וכל אשר לרעך', אל תסתכל על פרט זה או אחר, הסתכל על הכל בכל, וכבר לא תחמוד מאומה...

(הרב א.מ.ג. מרקסון שליט"א - אספקלריא)

ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך (ו, ה)
ובפר' עקב (יא יג) כתוב "ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם". קשה, מדוע בפר' עקב לא נאמר "ובכל מאדכם"? את התשובה לכך נבין עפ"י המעשה הבא: עסקן אחד ירד מנכסיו, ומעל בכספי הציבור. האדמו"ר בעל "חידושי הרי"ם" זימן אליו בדחיפות את האישי, והוכיחו בדברים קשים על מעשה המעילה שלו, וקרא אותו בין השאר 'רוצח'. תמחו על כך מקורבי האדמו"ר, ושאלו את רבם: הרי מאשימים את האישי רק בהעלמת כספים, ולא ברציחה?! השיב הצדיק: חז"ל דרשו 'בכל מאדך' - בכל ממונך, ומדובר ביחיד. אולם בפרשת 'והיה', שלא נאמר בה 'ובכל מאדכם', מדברת התורה ב'ציבור', ולכך נאמרה בלשון רבים. וכספי הרבים' כלולים ב'ובכל נפשכם', כי ממון שבידי עסקני ציבור - מיועד למתן צדקה לעניים, לאלמנות וליתומים, שלגביהם, לעתים, זהו עניין של פיקוח נפש ממש. ומי ששולח יד בממון זה, כאילו הוא רוצח נפשות!! (חומש עטרת רש"י)

וקשרתם לאות על ידך... וכתבם על מזוזות ביתך (ו-ח, ט)
בפרשת וילך כתיב "ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל" וילפינו מיניה בסנהדרין (כא): אמר רבה אע"פ שהניחו לו אבותיו לאדם ספר תורה מצוה לכתוב משלו, שנאמר ועתה כתבו לכם את השירה, וא"כ כיון דבס"ת אינו יוצא במה שמניח לו אביו ולא בקונה מן השוק, א"כ מאי שנא מזוזה, ואמאי לא נימא דמדכתוב "וכתבתם" דצריך שיכתוב לעצמו ואינו יוצא במזוזה שהניח לו אביו או במה שקונה מן השוק. וי"ל, דאיתא בגיטין (מ"ה) ובמנחות (מ"ב:) דס"ת ותפילין ומזוזה שכתבה אשה וקטן פסולים, שנאמר וקשרתם וכתבתם כל שישנו בקשירה ישנו בכתיבה כל שאינו בקשירה אינו בכתיבה, ואף שבמצוות מזוזה גם אשה חייבת כדאיתא בקידושין (ל"ד.) למרות זאת פסולה בכתיבתו, ואיתא במו"ק (ט"ו.) כל מצוה דאיהו לא מצוי עביד לא מצוי למשוי שליח, ולכן אם היינו אומרים שהמצוה של וכתבתם הוא שדווקא הוא בעצמו יכתוב או ימנה שליח במקומו א"כ אשה לעולם לא היתה יכולה לקיים מצוות מזוזה בפועל, שהרי פסולה לכותבו, ולכן לא יכולה גם לעשות שליח לכותבו, אף שהיא חייבת בה, אלא ע"כ דמצוות מזוזה אינה חובה גברא, שעליו לכתוב, אלא יוצא בה גם אם קיבלה מאביו או קנה אותה בשוק. (פנים יפות, הובא ביקרא דאורייתא)

תפילה – לא על חשבון השני!

וְאֵתְחַנֵּן אֶל ה' בְּעֵת הַהוּא לְאֹמֵר... אֶעֱבְרָה נָא וְאֶרְאֶה אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן הַיָּבֵשׁ הַזֶּה וְהַלְבֵּנוּ. (ג', כ"ג, כ"ה)

לכאורה יש להבין: מדוע העתיר משה בתפילה רק עבור עצמו, הלא גם על אחיו אהרן נגזר שלא יכנס לארץ ישראל, מדוע, אפוא, לא הזכירו משה בתפילותיו, וכפי שאכן מצינו לגבי חטא העגל, שאמר משה (להלן ט', כ'): 'ואתפלל גם בעד אהרן בעת ההיא?'

את התשובה נבין בעקבות המעשה הבא, אותו סיפר רבה של ירושלים הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד: בזמן החת"ם סופר אירע פעם שאשה אחת הייתה מקשה ללדת. בני משפחתה הלכו אל החת"ם ובקשו ממנו כי יעתיר עליה בתפילתו שתלד במהירות ובקלות. מה רבה הייתה הפתעתם כאשר החת"ם השיבם בשלילה. "מדוע הרב אינו מוכן להתפלל עליה? מה פשעה ומה חטאתה?" העזו ושאלו, אך הרב המשיך בסירובו.

לאחר הפצרות מרובות הואיל לגלות להם טעמו של דבר. "בגמרא במסכת קידושין (ע"ב): נאמר: "אמר מר, כשמת רבי עקיבא נולד רבי. כשמת רבי נולד רב יהודה וכו'. ללמדך שאין צדיק נפטר מן העולם עד שנברא צדיק כמותו, שנאמר 'וזרח השמש ובא השמש'".

"יודע אני" אמר החת"ם סופר, "שהתינוק הנולד יהיה צדיק גדול ויאיר את העולם. לאור דברי הגמרא, בהכרח שלצורך ביאתו לעולם של התינוק, צדיק אחר יסתלק לעולם שכולו טוב. הכיצד, יכול אני להתפלל על אשה זו שתלד במהרה, בה בשעה שעל ידי לידתה צריך להיפטר צדיק מן העולם?! " דברים ברוח זו נאמרו גם על ידי הנצי"ב מוולאז'ין. כאשר חלתה רעייתו, והייתה תלויה בין חיים למוות, פנה לפתע הנצי"ב אל בני ביתו, וביקשם כי יקראו אליו את אנשי החברה קדישא. כאשר באו – פנה אליהם הנצי"ב ובירר את מחירם של הוצאות הקבורה לפרטי פרטים.

כאשר סיימו אנשי החברה קדישא לפרוט את עלויות הקבורה, שלף הנצי"ב מכיסו את סכום הכסף שאמרו ושילם להם. לפליאתם של בני הבית לא היה גבול: מדוע הזדרז לשלם להם את עלות הקבורה? הסביר להם הנצי"ב: "הלא למדנו בגמרא במסכת ראש השנה, שכל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה. אם כן, בהחלט יתכן שבראש השנה האחרון – כבר נגזרה הגזירה על רעייתו הרבנית, ובכלל מזונותיהם של אנשי החברה קדישא נכלל גם הסכום שעליהם לקבל עבור הטיפול בקבורתה... נמצא איפוא, שכאשר אני מתפלל לשלומה של רעייתי, ומבקש לשנות את הגזירה – הרי שבכך אפשר שאני נכנס לגדר של 'חב לאחרני'... אני מפסיד לאנשי החברה קדישא את שכרם! ובכן, זו כשלעצמה, עלולה להיות סיבה לכך שתפילתי לא תתקבל!" משום כך, מיהרתי לקרוא לאנשי החברה קדישא ושלמתי את שכרם במלואו, וכעת, אני יכול להיות סמוך ובטוח שתפילתי אינה בבחינת 'חב לאחרני'... מעתה – אני יכול להתפלל מעומק הלב לרפואתה של רעייתי, ולקוות כי התפילות תשאנה פרי!"

סיים הנצי"ב. הרי לנו, שאין ראוי לו לאדם לישא תפילה ליושב במרומים עבור צרכי האחד, כאשר הדבר עלול לבוא על חשבוננו של האחר. ומכאן תשובה לשאלתנו, על פי דרכו של הגאון רבי זלמן סורוצקין: שכן, כאשר אמר הקב"ה למשה (במדבר כ', כ"ה-כ"ו): 'קח את אהרן ואת אלעזר בנו והעל אותם הר ההר. והפשט את אהרן את בגדיו והלבשתם את אלעזר בנו, ואהרן יאסף ומת שם', ידע משה רבנו, כי אין עוד מקום לתפילה עבור אהרן, שכן הגיע זמנו של אלעזר בנו לכהן, ואין מקום לישא תפילה עבור האחד, כאשר הדבר בא על חשבון האחר.

מה שאין כן, כאשר נאמר למשה עצמו (שם כ"ז, י"ב-י"ג): 'עלה אל הר העברים הזה וראה את הארץ אשר נתתי לבני ישראל וראית אותה ונאספת אל עמך גם אתה', באותו מעמד לא נאמר למשה מי אמור למלוך אחריו, ומשכך, הבין משה שיש עוד מקום לתפילה ותחנונים, כל עוד אין זה פוגע בזולת.

על פי יסוד זה, מבאר מרן הגרי"ז מבריסק, את תשובתו של הקב"ה אל משה לתפילותיו הרבות (ג', כ"ו-כ"ח): 'ויאמר ה' אלי רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה, ומה טעם בדבר?! 'צו את יהושע וחזקוהו ואמצהו כי הוא יעבור לפני העם הזה והוא ינחיל אותם את הארץ אשר תראה', והיינו שהגיע כבר זמן מנהיגותו של יהושע, וכבר אין עוד מקום למשה להתפלל על עצמו. (מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

האם מותר לצאת לנופש במקום שבו אין מניין?

כשאין מניין במקום שמטייל או נופש בו, אם יוצא לדרך ועד שיעור ד' מיל לכיוון שהולך יהיה מניין, חייב ללכת לשם להתפלל בציבור. ואם יושב בביתו צריך ללכת לפניו עד שיעור מיל, ולאחריו בכל אופן צריך לילך רק שיעור מיל עבור מניין. כשיש לו רכב מבואר שצריך לנסוע למקום שיש שם מנין אם הוא תוך שיעור זמן הליכה רגלית שהוא זמן נסיעה של כ-18 דקות, אך אין צריך להפסיד עבור זה ממון.

לכתחילה אין לצאת לנופש במקום שאין בו מניין אלא אם כן הוא צורך רפואה וכדו'.

אם יש מניין למעריב רק לפני זמן מעריב (לפני צאת הכוכבים), שיטת המחבר שיתפלל עמהם ויקרא קריאת שמע אח"כ, וכן סתם המשנ"ב, ובלבד שהתפלל באותו יום מנחה לפני פלג המנחה. אולם בביה"ל הביא שדעת הגר"א שבכל מקרה עדיף שיתפלל ביחידות.

ובשחרית אם יש מנין רק אחרי זמן תפלה, יתפלל ביחידות. אם רק יעבור זמן קריאת שמע יתפלל עם הציבור, אבל יקרא תחלה קריאת שמע בזמנה ללא הברכות.

נקלע למקום שיש בו מנחה רק אחרי השקיעה, עדיף שיתפלל ביחידות לפני השקיעה מאשר בציבור אחרי השקיעה.

הרגיל תמיד להתפלל עם כובע וחליפה ונמצא בדרך בלעדיהם ונזדמן לו מנין, לא יתפלל בלעדיהם אלא אם כן לא יהיה לו אח"כ מנין.

כשנוסעים לישובים, וכן כשעוצרים להתפלל בתחנת עצירה, יש לדעת את הכיוון הנכון לאיזה צד להתפלל שהוא לכיוון ירושלים ומקום המקדש. יש הלוקחים עמם מצפן קטן, אבל צריך מראש לדעת איזה צד באותו מקום הוא כיוון מקום המקדש כדי לדעת מה לחפש במצפן.

(הגאון הגדול רבי דוד שרייבר, בעל ה'דיני מגדים' שליט"א)

חידה שבועית

כֵּשׁ אִכְמ אֱלֹהֵי, אֱלֹהֵי רֹאשׁ הָאֵלֹהִים. אֵלֵּי אֱלֹהֵי הַיָּבֵשׁ הַזֶּה, אֵלֵּי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. אֵלֵּי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. אֵלֵּי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. אֵלֵּי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.

תשובה לחידה פר"ש: אחינו המסר את לבבנו (א,כח). תשובה לחידה: בשתייהן קוראים לשלג בלשון זהה, כאמור: "והאמרי יקראו לו שני" (ג,ט) וברשי: "הוא שלג בלשון אשכנזי ובלשון כנעני". שם הזוכה: שימי שטמפפר נ"י

מזל טוב

מרכז העיר: משפחת שוחט לאירוסים הבת משפחת הרב פוצאייב להולדת הבת משפחות הבלין-שלזינגר להולדת הבת הנכדה משפחות הריס – הרב סלומון להולדת הבן הנכד משפחות קינדיל – כהן (גני הדר) להולדת הבת הנכדה משפחת מסטשי להולדת הבת משפחות שניקולבסקי – ציטרנבוים להכנס הבן הנכד לעול תורה ומצוות משפחת בלקינד להולדת הבת משפחות ווקר – גרופניקל להולדת הבן הנכד משפחת שמחי רוזנברג להולדת הבת משפחת קירשנבאום לאירוסים הבן **גני הדר-עמישב:** משפחות קוק – אילובצקי לאירוסים הבת הנכדה משפחת רייכנברג לאירוסים הבת משפחות מליק להולדת הבן הנכד משפחות רדין – אינגבר להולדת הבת הנכדה הנינה

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com